

Dierlijk eiwit terug op het kippenmenu

Ruim twee maanden geleden was na jarenlange lobby de kogel door de kerk: dierlijk eiwit van varkens en insecten mag weer terug op het menu van kippen. Tenminste, onder strikte voorwaarden. De toelating van Europa betekent niet dat er direct weer dierlijk eiwit in het voer zit.

DOOR KIRSTEN GRAUMANS

Een jarenlange strijd voor lobbyisten is het geweest: 'diermeel' terug in het voer. Twintig jaar lang was het uit den boze, als gevolg van de BSE-crisis (uitbraken van gekkekoeienziekte) in Europa. De Europese Unie kwam toen met zijn algehele 'feed ban', een verbod op gebruik van dierlijke eiwitten. Met de discussie rondom Farm-to-Fork, circulariteit en verduurzaming blijkt de tijd nu rijp voor versoepelingen. Dat komt ook door de technische ontwikkelingen in de laatste jaren. Met DNA-tests is het nu mogelijk aan te tonen als er toch ergens contaminatie optreedt, zodat absoluut uitgesloten kan worden dat rundereiwit toch ergens de keten in komt. Dit najaar besloot de Europese Commissie daarom om de 'feed ban' te versoepelen. Vismeeel mocht al gebruikt worden, nu kunnen ook verwerkt dierlijk eiwit van varkens en insecten weer in kippenvoer gebruikt worden (*lees ook het overzicht: Wat er weer mag*). Daarvoor gelden wel strenge voorwaarden, die implementatie niet voor iedere fabriek even makkelijk maken. Alles is er op gericht om te voorkomen dat er op enig moment kruisbestuiving plaatsvindt, rundereiwit in voer terecht zou kunnen komen en om kannibalisme te voorkomen.

Zeker voor (opfok)leghennenvoer is het gebruik van diermeel financieel interessant.

FOTO: PETER ROEK

De term diermeel heeft in de industrie overigens grotendeels zijn uittrede gedaan. Nu spreekt men over verwerkte dierlijke eiwitten (Processed Animal Proteins oftewel PAP's). Het diermeel van twintig jaar geleden is niet hetzelfde product als het verwerkt eiwit van nu. Toen werden er ook kadavers in verwerkt, nu gaat het om restproducten van slachtdieren.

Circulariteit

De veevoersektor is in principe enthousiast over deze ontwikkeling. In het kader van circulariteit, het sluiten van kringlopen en zoveel mogelijk lokaal betrekken van grondstoffen, past dierlijk eiwit allemaal heel goed. Het kan deels een alternatief zijn voor (geïmporteerd) soja, waarvan het gebruik maatschappelijk onder druk staat. "Wij zien het met name zitten, omdat we denken dat het in het kader van circulariteit een heel goed product is", zegt Joost Sparla, Marketing & Technisch Directeur Pluimvee bij ForFarmers. "Het is een heel mooie circulaire grondstof, je maakt een bijproduct weer tot waarde", geeft hij aan, dan specifiek verwijzend naar varkens- dan wel pluimvee-eiwit. "En het is een redelijk lokale grondstof." Tegelijk zijn er nog wel enkele hindernissen te nemen, zowel in praktische zin als op het gebied van marktacceptatie.

Erkenningen in Nederland

Hoewel het gebruik van verwerkte dierlijke eiwitten sinds dit najaar door de Euro-

Wat er weer mag

Dit najaar verruimde de Europese Commissie de regels voor gebruik van verwerkte dierlijke eiwitten ('diermeel') in veevoerders. Wat nu weer is toegestaan:

- Verwerkt dierlijk eiwit van varkens mag in pluimveevoer gebruikt worden.
- Verwerkt dierlijk eiwit van pluimvee mag in varkensvoer gebruikt worden.
- Verwerkt dierlijk eiwit van insecten mag in pluimvee- en varkensvoer gebruikt worden.
- Collageen en gelatine van runderen mag gevoerd worden aan niet-runderen.

pese Commissie in bepaalde omstandigheden en onder bepaalde voorwaarden weer is toegestaan, betekent het niet dat deze producten direct alweer in mengvoer verwerkt zijn. Een aantal zaken zijn daarvoor van belang: verwerkingslocaties moeten een erkenning krijgen van de NVWA, SecureFeed moet leverancier-productcombinaties goedkeuren, en ook locaties waar de PAP's geproduceerd worden, hebben een erkenning van de Nederlandse dan wel Duitse overheid nodig. De NVWA heeft inmiddels in ieder geval enkele verwerkingslocaties erkend. Over het exacte aantal doet de voedselautoriteit geen mededelingen in het kader van privacy en mogelijk concurrentiegevoeli-

ge informatie. Enkele bedrijven hebben echter zelf laten weten inmiddels erkenning van de NVWA te hebben ontvangen. SecureFeed laat weten een aantal audits te hebben gedaan bij producenten. Daar is het echter nog wachten op overheidserkenning voor die bedrijven, voordat groen licht gegeven kan worden.

Betrokkenen verwachten dat het waarschijnlijk het eerste kwartaal van 2022 wordt dat het eerste varkens-eiwit in pluimveevoer verwerkt kan worden, of andersom. In het gunstigste geval zou dit wellicht nog voor eind van het jaar kunnen.

Aftasten in de markt

Los van de specifieke hobbels die nog genomen moeten worden qua toelatingen in Nederland en Duitsland, is het ook in de markt nog aftasten hoe verder. Rudolf Dantuma, nutritionist bij ABZ Diervoeding: "We staan wel positief tegenover het gebruik van PAP's, maar de gescheiden productielijnen – zeker in combinatie met alle andere keurmerken die we al hebben – maakt het wel een heel complexe puzzel, logistiek gezien." Productielijnen waarin diermeel verwerkt wordt, moeten strikt gescheiden zijn van productielijnen waarvoor voor andere diersoorten gemaakt wordt. ABZ onderzoekt daarom nog de mogelijkheden om het te gaan verwerken. Hij vraagt zich ook af of er een kostprijsvoordeel blijft zodra de verwerkte dierlijke eiwitten daadwerkelijk beschikbaar komen: "Normaliter zal de prijs in

Goedkoper voer?

Financieel is diermeel (van varkens, in het geval van pluimveevoer) het meest interessant bij non-GMO voer. Dit door de momenteel hoge prijzen van non-GMO soja. Op basis van de huidige grondstofprijzen verwachten verschillende nutritionisten dat het kostprijsvoordeel daar variërend van €0,80 tot €1,50 per 100 kilogram voer zou kunnen zijn. Bij gangbare voeders is er wellicht ook een klein prijsvoordeel, maar dat zal niet in de euro's lopen.

Tegelijk hangt dit sterk af van de daadwerkelijke kosten van de PAP's straks als deze beschikbaar zijn, en hoe die zich dan verhouden tot de sojaprijzen. Van insecteneiwit hebben de meeste nutritionisten op dit moment geen hooggespannen verwachtingen. Ze denken niet dat insecteneiwit de markt gaat bestormen. Qua kostprijs kunnen zij dit momenteel niet rondrekenen. Eén van hen rekent voor dat insecteneiwit momenteel

ongeveer vier keer zoveel kost als soja. Alleen voor speciale marktconcepten – waar de kostprijs doorberekend kan worden – zou dit wellicht op de korte termijn een interessante mogelijkheid kunnen zijn. Tegelijk mist daar ook vaak het voordeel van circulariteit, grondstoffen die de insecten gevoerd krijgen kunnen vaak ook prima direct in varkensvoer verwerkt worden, waardoor insecten met name een extra tussenschakel opleveren.

Het duurt nog even voordat er weer dierlijk eiwit in het mengvoer zit. Betrokkenen verwachten dat dit het eerste kwartaal van 2022 zal worden.

evenwicht komen met die van andere agrarische commodity's. Hoe die prijs zich ontwikkelt zal erg bepalend zijn of meer partijen er werk van gaan maken. Daarnaast is het de vraag wat de retail gaat doen. Je merkt dat die nog niet helemaal hun mening gevormd hebben."

Ook ForFarmers signaleert dat. "Het staat of valt met acceptatie uit de markt", aldus Sparla.

Bepaalde afnemers in ketens waar non-GMO wordt gevoerd, geven aan dat zij niet willen dat dierlijk eiwit gebruikt wordt. Met name aan de vleeskant speelt dit een rol. Maar Sparla merkte recent ook aan de eierkant dat Duitse retailers er nog niet helemaal uit zijn wat zij hiervan denken. Gezien de enorme eierafzet vanuit Nederland naar Duitsland, is hun besluit essentieel voor de markt. "Ik zou het eigenlijk zonde vinden als we dit niet optimaal kunnen benutten", aldus Sparla.

"Twintig jaar lang is het verboden geweest, nu kunnen we het veilig verwerken. En het is zo'n mooie circulaire grondstof."

Effect op het voer

Een ander vraagstuk is of er een positief effect zal zijn op de technische resultaten. De meningen daarover zijn wat verdeeld, al is iedereen er over uit dat er zeker geen negatief effect zal zijn. Vraag is of er een significant positief effect waarneembaar zal zijn.

Nutritionist Dennis van Vilsteren (hoofd Nutritie bij AgruniekRijnvallei) ziet grote voordelen nutritioneel, en denkt dat het gebruik van dierlijke eiwitten in pluimvee- en varkensvoerders afhankelijk van beschikbaarheid wel een grote vlucht kan nemen. Doordat het past bij trends als kringlooplandbouw, circulariteit en lokaal geproduceerd eiwit, maar ook omdat hij voordelen verwacht voor dieren. "Het is een goede eiwitbron. Over het algemeen is dierlijk eiwit beter verteerbaar dan plantaardig eiwit, mits het van goede kwaliteit is." Zeker bij jonge dieren ziet hij daar voordeel van en zou het vanwege zijn goede verteerbaarheid soja-schroot als ingrediënt kunnen vervangen.

Bij vleeskuikens zou het voordeel – vanwege die betere verteerbaarheid – met name kunnen zitten op het gebied van darmgezondheidsgebied.

'Over het algemeen is dierlijk eiwit beter verteerbaar dan plantaardig eiwit'

Uitrol in praktijk

Diverse voerfirma's zijn volop bezig met de uitrol naar de praktijk. Zo liet coöperatie De Valk Wekerom in oktober met veel enthousiasme weten erkenning van de NVWA te hebben gekregen voor zijn fabriek in Meppel, waar alleen pluimveevoer wordt geproduceerd. Adjunct directeur en nutritionist Gert Kampert geeft aan dat de dierlijke eiwitten als eerste – zodra alles rond is – hun weg zullen vinden naar het (opfok)leghennenvoer. "Dat is puur vanwege het feit dat het daar financieel de meest toegevoegde waarde heeft", geeft hij aan. Daarnaast merkt hij ook aan de afnamekant dat met name de eiersector zich positief toont, terwijl vanuit de pluimveevleesketen de houding nog wat afwachtender is.